

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 238/2012-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. mája 2012 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej I. s. r. o., B., konajúcou prostredníctvom jej konateľ'a a advokáta Mgr. I. L., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 NcC 47/2011-32 z 30. septembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. januára 2012 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48

ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 NcC 47/2011-32 z 30. septembra 2011 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva, že dve fyzické osoby ako navrhovatelia v konaní pred všeobecnými súdmi (ďalej len „navrhovatelia“) sa žalobou o ochranu práv spotrebiteľa a vydanie bezdôvodného obohatenia proti sťažovateľke ako odporkyňi doručenou Okresnému súdu Zvolen 1. apríla 2011 domáhali určenia bezodplatnosti dvoch úverov na základe zmlúv o úvere uzatvorených právnu predchodkyňou navrhovateľov so sťažovateľkou, ako aj určenia neprijateľných podmienok v týchto zmluvách, vydania bezdôvodného obohatenia a poskytnutia finančného zadosťučinenia. Navrhovatelia považovali obe zmluvy za zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

Sťažovateľka vo vyjadrení k návrhu na začatie konania zo 16. júna 2011 namietala miestnu príslušnosť Okresného súdu Zvolen s poukazom na skutočnosť, že s navrhovateľmi neuzavrela žiadnu zmluvu, a preto vo vzťahu k nej nejde o spotrebiteľov, a zároveň žiadala, aby vec bola postúpená súdu miestne príslušnému podľa jej sídla (ako sídla odporkyne), a to Okresnému súdu Bratislava I. V nadväznosti na to Okresný súd Zvolen vec postúpil Okresnému súdu Bratislava I.

Navrhovatelia nesúhlasili s postúpením veci Okresnému súdu Bratislava I Okresným súdom Zvolen namietajúc v zmysle § 105 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), že predmetom sporu je plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy a miestna príslušnosť Okresného súdu Zvolen je daná podľa § 87 písm. f) OSP.

Krajský súd ako súd nadriadený súdu, ktorému bola vec postúpená, po oboznámení sa s dôvodmi postúpenia veci a s obsahom predloženého spisu zistil, že predmetom sporu je vydanie bezdôvodného obohatenia sťažovateľkou, ktorý mal byť získaný na základe plnenia zo zmluvy o úvere. Podľa názoru krajského súdu ide o plnenie vyplývajúce z neprijateľnej

(a teda neplatnej) podmienky uvedenej v spotrebiteľskej zmluve a vzhľadom na to rozhodol napadnutým uznesením tak, že miestne príslušným je v zmysle § 87 písm. f) OSP Okresný súd Zvolen ako súd, v obvode ktorého má spotrebiteľ bydlisko.

Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorou navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že ním krajský súd porušil jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, základné právo na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 38 ods. 1 listiny, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ďalej navrhuje, aby ústavný súd uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide preto vtedy, ak pri jeho predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej

logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Podstatou sťažnosti je nesúhlas sťažovateľky so spôsobom, akým krajský súd aplikoval § 87 písm. f) OSP o miestnej príslušnosti súdu, a to z toho dôvodu, že medzi navrhovateľmi a ňou nedošlo podľa nej k uzatvoreniu žiadnej spotrebiteľskej zmluvy, čím malo dôjsť k porušeniu jej v petite sťažnosti označených práv.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu aj sudcu ustanoví zákon.

Podľa § 87 písm. f) OSP popri všeobecnom súde odporcu je na konanie príslušný aj súd, v obvode ktorého má bydlisko spotrebiteľ, ak ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy.

Sťažovateľka uvádza, že „základným predpokladom pre aplikáciu tohto ustanovenia [§ 87 písm. f) OSP, pozn.] je existencia právneho statusu spotrebiteľa v prípade žalobcu. V danom prípade však žalobu podali osoby, s ktorými sťažovateľ zmluvy neuzavrel, a teda nemôžu byť z procesnoprávneho pohľadu spotrebiteľmi.“

Podľa sťažovateľky sa krajský súd „v odôvodnení uznesenia nevysporiadal so skutkovým stavom, a to najmä so skutočnosťou, že žalovaný neuzavrel so žalobcami žiadnu zmluvu, a teda nemôžu byť považovaní za spotrebiteľov. Sťažovateľ je presvedčený, že argumentácia súdu v odôvodnení Uznesenia nekorešponduje s právnou úpravou a najmä

so skutkovým stavom, čo čini predmetné Uznesenie arbitrárnym a svojvoľným... Vydaním predmetného uznesenia došlo podľa názoru sťažovateľa k zásadnému porušeniu zákonom stanovených pravidiel konania súdneho orgánu, čím došlo k porušeniu sťažovateľovho práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 Ústavy SR, čl. 36 Listiny a čl. 6 Dohovoru... Nakoľko sa Uznesenie dotýka otázky miestnej príslušnosti, došlo aj k porušeniu ústavného práva sťažovateľa podľa § čl. 48 ods. 1 Ústavy SR a čl. 38 ods. 1 Listiny. Intenzitu porušenia uvedených základných práv a slobôd zvyšuje i skutočnosť, že v takomto prípade slovenský právny poriadok znemožňuje využitie riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov, pričom neposkytuje žiaden ďalší prostriedok nápravy.“

V napadnutom uznesení krajský súd najprv konštatoval, že „*predmetom sporu je vydanie bezdôvodného obohatenia odporcu, získaného na základe plnenia zo zmluvy o úvere, vyplývajúce z neplatnej, neprijateľnej podmienky zmluvy*“. Následne krajský súd reprodukoval ustanovenia Občianskeho zákonníka vymedzujúce spotrebiteľské zmluvy (§ 52 ods. 1 až 4 Občianskeho zákonníka) a nadväzne na to uviedol:

„Vzhľadom na skutočnosť, že zákon hmotnoprávne determinuje spotrebiteľské zmluvy tak, ako je uvedené vo vyššie citovaných zákonných ustanoveniach a s poukazom na § 87 písm. f) O. s. p., podľa ktorého popri všeobecnom súde odporcu je na konanie príslušný aj súd, v obvode ktorého má bydlisko spotrebiteľ, ak ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy a § 105 ods. 3 O. s. p., Krajský súd v Bratislave rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.“

Vo vzťahu k odôvodneniu napadnutého uznesenia krajského súdu poukazuje ústavný súd predovšetkým na to, že uznesenie o miestnej príslušnosti je procesným uznesením, na ktorého odôvodnenie nemôžu byť kladené také požiadavky, ako na rozhodnutie všeobecného súdu vo veci samej.

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd v napadnutom uznesení síce stručne, ale vzhľadom na procesné štádium – rozhodovanie o príslušnosti súdu – dostatočne rekapituloval skutkový stav, klasifikáciu tvrdeného právneho nároku navrhovateľov, uviedol rozhodujúce právne normy vzťahujúce sa na predmetný právny nárok, ako aj na

posúdenie miestnej príslušnosti, a tiež dôvody, ktoré ho viedli k záveru o miestnej príslušnosti.

Za daných okolností preto takéto odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd považuje za dostatočné, a preto ho z ústavného hľadiska nemožno hodnotiť ako zjavne neodôvodnené a neakceptovateľné. Nemožno preto prijať ani názor sťažovateľky o jeho arbitrárnosti vyúsťujúci do záveru o porušení v sťažnosti označených práv.

Ústavný súd navyše považuje za vecne akceptovateľnú aj úvahu krajského súdu, ktorá je podkladom jeho napadnutého rozhodnutia a podľa ktorej je nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia z neplatnej spotrebiteľskej zmluvy takým uplatneným nárokom, ktorý predstavuje spor zo spotrebiteľskej zmluvy na účel určenia miestnej príslušnosti podľa § 87 písm. f) OSP, a to aj v okolnostiach daného prípadu, ak navrhovatelia ako dediči nastúpili do práv a povinností zosnulej. Pravidlá miestnej príslušnosti vytvárajú rámec na určenie zákonného sudcu, a tým aj na realizáciu základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 38 ods. 1 listiny. Dôsledná aplikácia pravidiel o miestnej príslušnosti krajským súdom nemôže predstavovať porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 38 ods. 1 listiny.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu je z ústavného hľadiska akceptovateľné a v okolnostiach danej veci nemohlo napadnutým uznesením krajského súdu dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny ani základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 38 ods. 1 listiny, a rovnako tak ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnymi názormi krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto názorov a nezakladá ani právomoc ústavného súdu nahradiť právne názory krajského súdu svojimi vlastnými.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde o odmietnutí sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa už ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľky obsiahnutými v petite sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. mája 2012